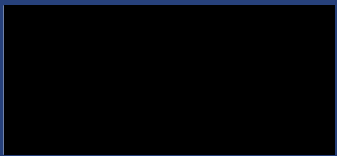

Toolbox Flora & Fauna

Gedragscode soortenbescherming waterschappen

Maaibeheer watergangen

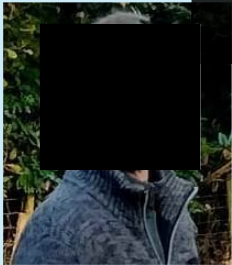
Toolbox Flora & Fauna: gedragscode en maaibeheer watergangen

Onderwerpen

- Welkom
- Presentielijst tekenen
- Gedragscode: uitgangspunten, eisen en voorwaarden
en
Praktische toepassing bij Waterschap Vallei en Veluwe 2025
- Vragen, opmerkingen en suggesties

Toolbox Flora & Fauna: gedragscode en maaibeheer watergangen

Don't shoot the messenger:
You might miss the message.
You might miss the message.
You might miss the message.
You might miss the message.

*Niet schieten op de boodschapper:
je mist hierdoor het bericht!*

Wel onderbreken, vragen stellen en
opmerkingen maken tijdens deze toolbox !

Toolbox Flora & Fauna: gedragscode en maaibeheer watergangen

Gedragscode Soortenbescherming voor de Unie van Waterschappen

Bestendig beheer en onderhoud

Aangewezen in de Omgevingsregeling op 1 april 2025
Versie: 18 maart 2025

UNIE VAN
WATERSCHAPPEN

Waterschap Vallei en Veluwe werkt met deze gedragscode die wettelijke regels en voorwaarden geeft voor beheer en onderhoud.

Hierdoor hoeven we niet voor elke activiteit een natuurvergunning aan te vragen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het rekening houden met broedende vogels en andere dieren en planten bij het maaien.

De nieuwe gedragscode geldt sinds 1 april 2025. Deze is aangepast aan de Omgevingswet van 2024 en de strengere regelgeving.

Welke vormen van beheer en onderhoud vallen onder de gedragscode?

- schonen en maaien van wateren (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Maar ook:

- maaien van bermen, dijken, graslanden
- baggeren van wateren
- snoeien en dunnen van opgaande beplanting
- onderhoud waterkeringen, duikers, kaden (incl. herprofilering) en kunstwerken
- onderhoud verhardingen
- begrazen
- het voorkomen van schade door muskus- en beverratten

Toolbox Flora & Fauna: gedragscode en maaibeheer watergangen

Gedragscode Soortenbescherming voor de Unie van Waterschappen

Bestendig beheer en onderhoud

Aangewezen in de Omgevingsregeling op 1 april 2025
Versie: 18 maart 2025

UNIE VAN
WATERSCHAPPEN

Twee belangrijke onderdelen van deze gedragscode gaan over de habitatbenadering en het gebruik van de klepelmaaier.

De habitatbenadering is een vorm van ecologisch beheer. Dit betekent dat niet alles in één keer wordt gemaaid, maar dat een deel van de begroeiing wordt gespaard ten behoeve van flora en fauna.

De striktere natuurwetgeving heeft er ook toe geleid dat er veel minder gemaaid mag worden met een klepelmaaier/maaizuig-combinatie.

Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Habitatbenadering

- Uitgangspunt is dat ten behoeve van (beschermde) soorten een deel van de vegetatie wordt gespaard (in het natte profiel (de 'snor') en op het droge talud).

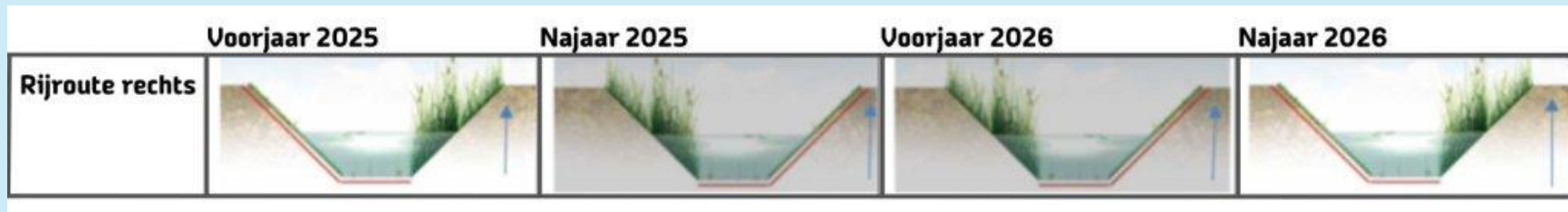
- Hoeveel vegetatie moet worden gespaard en hoe dat dient te gebeuren is afhankelijk van de breedte van de watergang (waterlijnbreedte) en welke beschermde soorten aanwezig (kunnen) zijn.

Toolbox Flora & Fauna: gedragscode en maaibeheer watergangen

Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Habitatbenadering

- Elke maaironde wordt minimaal 1 droog talud niet gemaaid en blijft de vegetatie op dit talud dus gespaard. Tevens wordt een deel van de vegetatie in het natte profiel (de 'snor') gespaard.

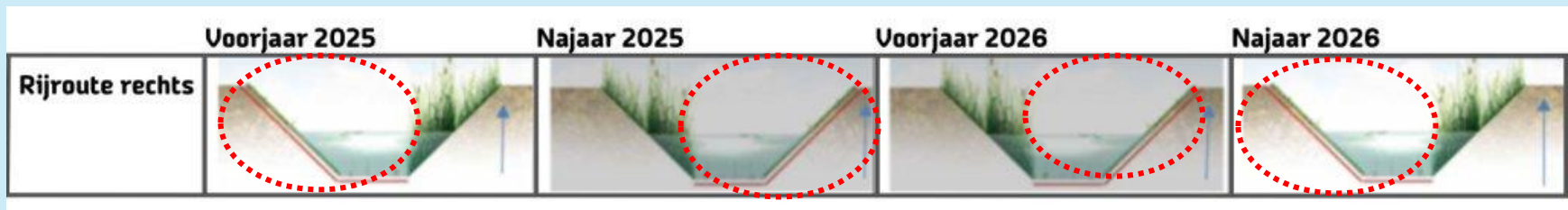
1 droog talud + 'snor' blijft 1 jaar overstaan

- De wisseling van maaien van het talud en het deel van het natte profiel vindt jaarlijks plaats op of na 15 juli.

Toolbox Flora & Fauna: gedragscode en maaibeheer watergangen

Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Habitatbenadering

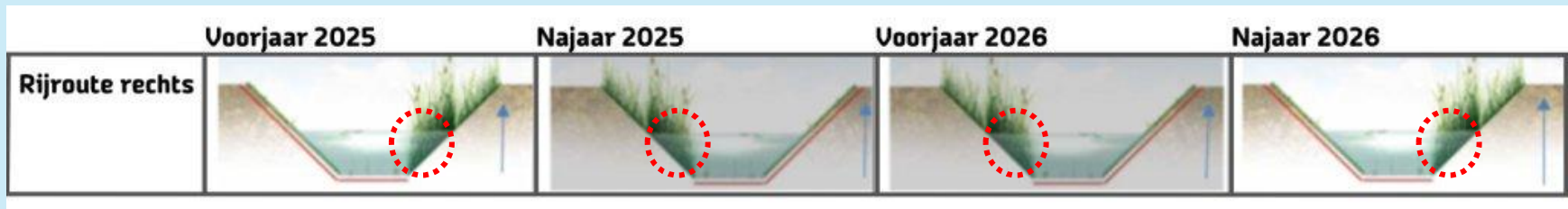
1 droog talud + 'snor' blijft 1 jaar overstaan

- De watergangzijde die niet gespaard wordt mag in principe meerdere keren per periode gemaaid worden wanneer dat voor de waterafvoer noodzakelijk is.
- Tussen maaibeurten op het droge talud zit dan wel altijd minimaal 6 weken.

Toolbox Flora & Fauna: gedragscode en maaibeheer watergangen

Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Habitatbenadering

De minimale breedte van de jaarrond te sparen vegetatie in het natte profiel (de 'snor') is afhankelijk van de waterlijnbreedte én of er beschermde soorten aanwezig zijn of kunnen worden verwacht.

GEEN juridisch beschermde soorten aanwezig of te verwachten:

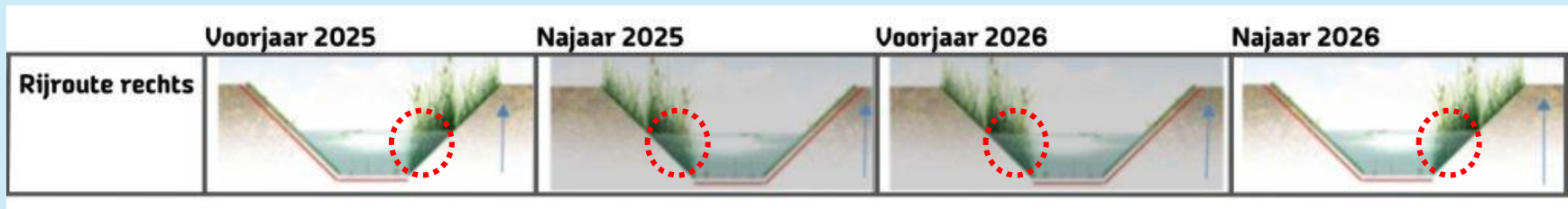
- Waterlijnbreedte < 1 m: snor hoeft niet gespaard te worden (mag wel!)
- Waterlijnbreedte 1 – 4 m: snor van minimaal 25 cm sparen
- Waterlijnbreedte > 4 m: snor van minimaal 50 cm sparen

Dit is al in Gisib verwerkt door WSVV.

Toolbox Flora & Fauna: gedragscode en maaibeheer watergangen

Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Habitatbenadering

De minimale breedte van de jaarrond te sparen vegetatie in het natte profiel (de 'snor') is afhankelijk van de waterlijnbreedte én of er beschermde soorten aanwezig zijn of kunnen worden verwacht.

WEL juridisch beschermde soorten aanwezig of te verwachten:

- Waterlijnbreedte < 1 m: snor van minimaal 25% sparen
- Waterlijnbreedte 1 – 4 m: snor van minimaal 25% sparen
- Waterlijnbreedte > 4 m: snor van minimaal 25% sparen

Dit is al in Gisib verwerkt door WSVV.

Toolbox Flora & Fauna: gedragscode en maaibeheer watergangen

Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Habitatbenadering (voorjaar/zomer)

Toolbox Flora & Fauna: gedragscode en maaibeheer watergangen

Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Habitatbenadering (*najaar/winter*)

Toolbox Flora & Fauna: gedragscode en maaibeheer watergangen

Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Geen habitatbenadering...

Toolbox Flora & Fauna: gedragscode en maaibeheer watergangen

Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

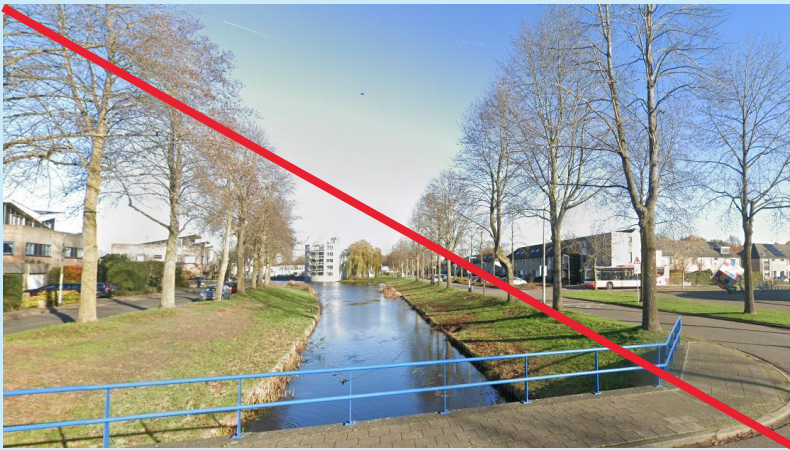
Habitatbenadering *(ook in stedelijk water; zowel voorjaar/zomer als herfst/winter)*

Toolbox Flora & Fauna: gedragscode en maaibeheer watergangen

Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Geen habitatbenadering...

Toolbox Flora & Fauna: gedragscode en maaibeheer watergangen

Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Rekening houden met (beschermde) flora en fauna

Vogels

- Machinist let altijd goed op alarmerende vogels en hun nesten.
- Broedende vogels, nesten en eieren moeten altijd worden gespaard en mogen niet worden verstoord (ook buiten het reguliere broedseizoen).
- Nest met broedende vogel en/of eieren aanwezig; 10 meter eromheen niet maaien!

Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Rekening houden met (beschermde) flora en fauna

Vogels

- De locatie van een aangetroffen nest wordt gemeld aan de toezichthouder. De nestlocatie wordt vervolgens op kaart (bijv. Gisib) vastgelegd met het oog op controle door handhavende instanties.
- In enkele gevallen is een locatiebezoek (bijv. d.m.v. 'voorlopen') nodig voorafgaand aan het uitvoeren van de maaierwerkzaamheden. Wanneer, waar en op welke wijze dit exact moet gebeuren, moet nog worden bepaald door het waterschap.
- In ieder geval hoeft niet te worden voorgelopen wanneer de hellingshoek van de taluds 1:2 of steiler is, aangezien hierop geen vogelnesten te verwachten zijn.

Toolbox Flora & Fauna: gedragscode en maaibeheer watergangen

Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Rekening houden met (beschermde) flora en fauna

Bever, das en otter

- Verstoring van bever-, dassen- of otterburchten of oeverholen wordt tijdens de kraamperiode (bever: mei t/m augustus, das: december t/m juni en otter: april t/m augustus) zoveel mogelijk beperkt.
- Er wordt niet gewerkt vanaf de oever waarin zich een hol of burcht bevindt.
- In de kraamperiode zijn bij een bewoonde bever-, dassen- of otterburcht of oeverhol uitsluitend kortdurende en voorbijgaande maaibewegingen op het water of aan de andere zijde van het water toegestaan.

Toolbox Flora & Fauna: gedragscode en maaibeheer watergangen

Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Rekening houden met (beschermde) flora en fauna

Vissen

(bij ons: grote modderkruiper, (beekprik), elrits en aandachtsoort rivierdonderpad)

- Bij het maaien worden water- en moerasplanten (het maaisel) in principe op de kant verspreid (voorbij de boveninsteek; dus niet op het talud). Bij weinig maaisel in de korf kan ook de bak even geschud worden boven water (zodat vissen terugvallen in het water)
- Meegekomen vissen worden (door de machinist of handwerker) direct teruggeplaatst in het water. Vervolgens kan in een tweede werkgang de maaiselril of -hoop op de kant worden geruimd en afgevoerd (al dan niet 'in de kleine kringloop'). Of laten liggen en door de aanliggende eigenaar laten verwerken op zijn land.

Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Rekening houden met (beschermde) flora en fauna

Vissen

(bij ons: grote modderkruiper, (beekprik), elrits en aandachtsoort rivierdonderpad)

- Wanneer een watergang sterk begroeid is met riet en/of andere hoge moerasplanten, wordt de maaiselril te dik om meegekomen vissen nog goed te kunnen zien op de kant.
- In dat geval wordt met de korfmaaier eerst de vegetatie direct boven het wateroppervlak geknipt en in een dumper gedeponneerd. Vervolgens wordt pas het natte profiel gekorfd, waarbij vissen beter zichtbaar zijn voor de machinist (in de korf of op de maaiselril/maaiselhoop).

Toolbox Flora & Fauna: gedragscode en maaibeheer watergangen

Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Rekening houden met (beschermde) flora en fauna

Vissen *beekprik*

Bij beken waar beekprik in zit of kan worden verwacht, mag het maaisel uit het natte profiel direct worden opgeladen en hoeft niet eerst op de kant te worden gelegd.

Dit omdat in de periode dat beekprikbeken gemaaid worden (mei/jun. t/m nov./dec.) alleen larven van beekprik aanwezig zijn en deze dan weggekropen zitten in de beekbodem en zodoende niet op de kant terecht (kunnen) komen tijdens de maaiwerkzaamheden.

Hier zijn echter wel strenge voorwaarden aan verbonden!

Toolbox Flora & Fauna: gedragscode en maaibeheer watergangen

Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Rekening houden met (beschermde) flora en fauna

Vissen

beekprik

Voorwaarden bij het direct mogen opladen van maaisel bij beekprikbeken zijn:

- de maaikorf knipt ruim boven de beekbodem (ca.10 cm.) en de bodem blijft dus volledig onberoerd, én
 - slib-, detritus- en grindbanken blijven volledig gespaard, én
 - de machinist laadt de maaikorf niet voller dan de bovenrand van de maaikorf, én
 - na het 'ophalen' van de maaikorf met maaisel schudt de machinist iedere keer de korf even kort boven de watergang uit, zodat eventueel toch nog aanwezige vissen en andere dieren in het maaisel terug kunnen vallen in de beek.
-
- Er blijft altijd minimaal 25% vegetatie in het natte profiel van de beek gespaard/aanwezig.

Toolbox Flora & Fauna: gedragscode en maaibeheer watergangen

Minimaal 25% vegetatie in het natte profiel van de beek blijft gespaard/aanwezig.

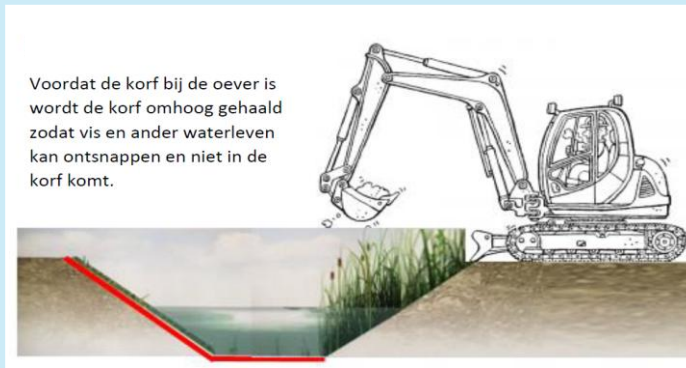

Toolbox Flora & Fauna: gedragscode en maaibeheer watergangen

Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Habitatbenadering en werktechnieken

Vooral bij grote modderkruiper watergangen; spaar de 'snor' zoveel mogelijk aan de kant waar de kraan staat

Toolbox Flora & Fauna: gedragscode en maaibeheer watergangen

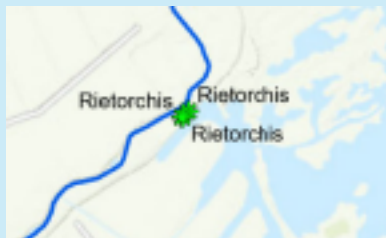
Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Habitatbenadering, soortbescherming en werktechnieken

Sparen groeiplaatsen beschermde en aandachtsoorten flora op het land

Voorafgaand aan maaiwerk:

door aannemer plekken lokaliseren vanaf kaart (Gisib of PDF) + markeren + sparen

Sparen tijdens groei-/bloeiseizoen; in najaarsronde (sep./okt.) wel maaien + afvoeren

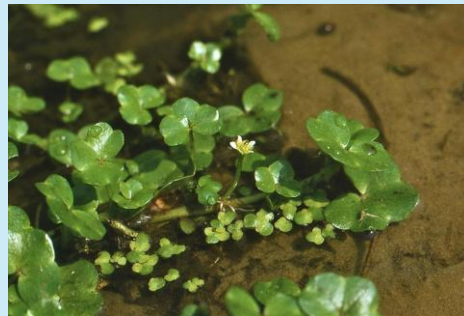
Toolbox Flora & Fauna: gedragscode en maaibeheer watergangen

Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Habitatbenadering, soortbescherming en werktechnieken

Sparen groeiplaatsen beschermde en aandachtsoorten flora in het water

Voorafgaand aan maaierwerk: door WSVV vanaf kaart (Gisib of PDF) al verwerkt in de deelopdrachten.

Minimaal 25% van de groeiplaats/planten sparen in de watergang ('snor')

Toolbox Flora & Fauna: gedragscode en maaibeheer watergangen

Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Habitatbenadering, soortbescherming en werktechnieken

Onderinsteek/talud niet kaal korven of maaien/klepelen; ca. 10 cm boven maaiveld

Toolbox Flora & Fauna: gedragscode en maaibeheer watergangen

Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Habitatbenadering, soortbescherming en werktechnieken

Circa 10 cm. boven waterbodem korven. Niet door de bodem maaien (baggeren) !

Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Maaien droog talud: niet meer klepelen...

Toolbox Flora & Fauna: gedragscode en maaibeheer watergangen

Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Maaien droog talud; niet meer klepelen

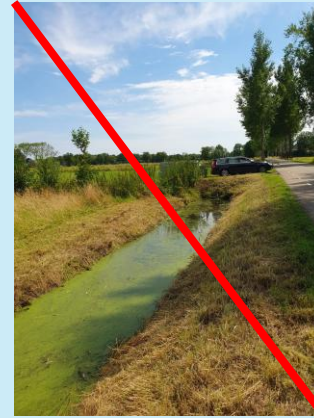
- Klepelen van watergangen is in de meeste gevallen niet meer toegestaan. Er mag ook geen maaizuig-combinatie meer ingezet worden, tenzij er een uitzonderingssituatie van toepassing is.

Toolbox Flora & Fauna: gedragscode en maaibeheer watergangen

Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Niet meer klepelen droog talud

Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Maaien droog talud; niet meer klepelen

- Klepelen van watergangen is in de meeste gevallen dus niet meer toegestaan. Er mag ook geen maaizuig-combinatie meer ingezet worden, tenzij er een **uitzonderingssituatie** van toepassing is:
 1. Om onveilige situaties op onderhoudspaden (smal spoor) te voorkomen.
 2. Klepelmaaizuigen plasdrasoevers langs (water-)wegen en onderhoudspaden.

Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Maaien droog talud

- **Uitzonderingssituatie** klepelen van watergangen :
 1. Om onveilige situaties op onderhoudspaden te voorkomen

Onderhoudspaden en/of aangrenzende droge taluds (boven de waterlijn) mogen geklepeld worden als:

- het onderhoudspad niet breder is dan 3 meter én
- uitwijkmogelijkheden er over grotere lengte niet of nauwelijks zijn vanwege obstakels zoals bebouwing, rasters en/of beplanting / gewassen.
- Bij gebruik van de (maaizuig)klepelmaaier in deze situatie moet gefaseerd worden gewerkt (sparen 1 droog talud + 'snor' in nat profiel)

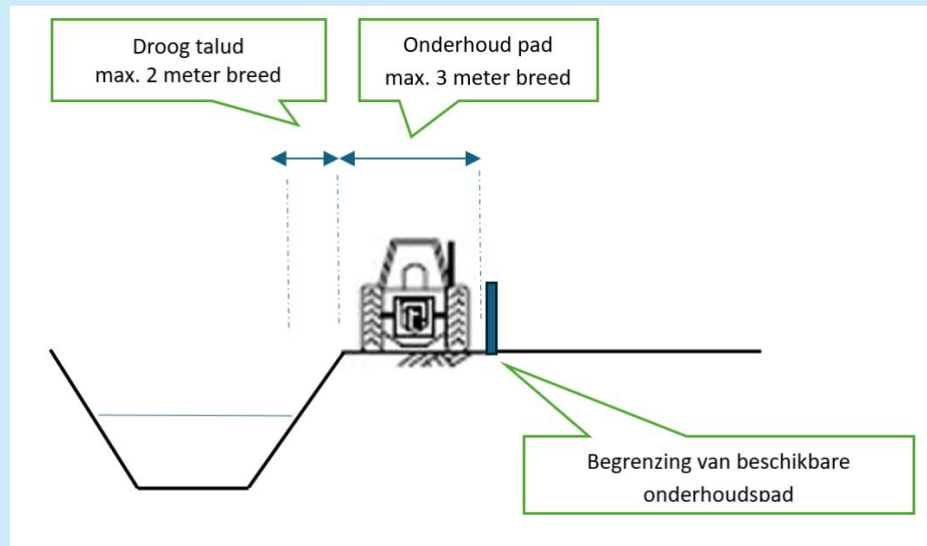
Toolbox Flora & Fauna: gedragscode en maaibeheer watergangen

Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Maaien droog talud

- Uitzonderingssituatie klepelen van watergangen :

1. Om onveilige situaties op onderhoudspaden te voorkomen

Toolbox Flora & Fauna: gedragscode en maaibeheer watergangen

Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Maaien plasdrasoevers/rietoevers

- Uitzonderingssituatie klepelen van watergangen :

2. Klepelmaaizuigen plasdrasoevers langs (water-)wegen en onderhoudspaden.

Het betreft het gefaseerd maaien en afvoeren van 'rietkragen' (riet, lisdodde, liesgras, egelskop, e.d.) langs bredere watergangen (> 4 meter).

Voorwaarden o.a.:

- De te maaien oever is breder dan 2 meter. De vegetatiehoogte is > 1 meter boven het maaiveld en/of wateroppervlak.
- Het maaierwerk wordt uitgevoerd met een klepelmaaizuigcombinatie.
- Uitvoering maaierwerk van 15 oktober tot 1 maart.
- De klepelmaaizuiger wordt 'zwevend' toegepast: ca. 10 cm boven de waterlijn of het maaiveld maaien.
- De werksnelheid is maximaal 5 km/uur.

Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Maaien plasdrasoevers/rietoevers

- Uitzonderingssituatie klepelen van watergangen :

2. Klepelmaaizuigen plasdrasoevers langs (water-)wegen en onderhoudspaden.

Voorwaarden o.a.:

- Het maaiwerk wordt per oever gefaseerd en bloksgewijs uitgevoerd.
- Per maaiseizoen blijft minimaal 50% van het oppervlakte gespaard, zodat elk deel van de vegetatie niet vaker wordt gemaaid dan één keer per twee jaar.
- De te klepelmaaïen stukken zijn niet langer dan 500 meter. Bij stukken korter dan 500m blijft minimaal 50% van het oppervlak van dit element gespaard per maaibeurt.

Toolbox Flora & Fauna: gedragscode en maaibeheer watergangen

Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Maaien plasdrasoevers/rietoevers

- Uitzonderingssituatie klepelen van rietoevers / plasdrasoevers / nvo's
minimaal 50% 'rietvegetatie' sparen

Toolbox Flora & Fauna: gedragscode en maaibeheer watergangen

Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Habitatbenadering: jaarrond 1 droog talud sparen; ook in de herfst/winter

Maak altijd direct na het maaien een foto van de watergang met het gespaarde talud (via Gisib).

Dit voor het geval dat een aanliggende eigenaar zelf het talud gaat klepelen....

Toolbox Flora & Fauna: gedragscode en maaibeheer watergangen

Maaien van watergangen (inclusief oevers en onderhoudspaden)

Habitatbenadering: jaarrond 1 droog talud sparen; ook in de herfst/winter

Juridische gevolgen

Wanneer we afwijken van de gedragscode, zijn we strafbaar. Als de aanliggende eigenaar het talud maait/klepelt, kan het betekenen dat wij de watergang vanaf half mei tot en met augustus niet mogen maaien, omdat het dan geen habitatbenadering meer is. De aanliggende eigenaar is dan mogelijk strafbaar. Daarnaast is het voor ons dan erg moeilijk om nog werk uit te voeren in de zomermaanden.

Vervolgstappen 2025

- Deelopdrachten voor maaierwerk zijn/worden ingevoerd in Gisib.
- Nieuwe laag met flora & fauna 2025 is verwerkt in Gisib.
- Het maaierwerk wordt uitgevoerd op basis van de Gedragscode Soortenbescherming voor waterschappen; bij bestendig beheer en onderhoud (1 april 2025), deze Toolbox en de maaier-/F&F-kaarten in Gisib.

Het maatwerk ecologisch werkprotocol 'Schonen en maaien van watergangen bij WSVV' wordt aankomende periode verder ontwikkeld en vervolgens gedeeld met de aannemers.

- Eventuele nieuwe informatie wordt voorafgaand aan de nieuwe maairondes gedeeld met de aannemers.

Incidenten

- Ondanks een zorgvuldige voorbereiding en werkwijze kan het voorkomen dat bij uitvoering van werkzaamheden beschermde planten of dieren worden verstoord en/of gedood en/of hun rust- en voortplantingsplaatsen worden aangetast.
- Deze incidenten worden door het uitvoerend personeel direct gemeld aan de toezichthouder. Deze schakelt een ecooloog van het waterschap in.
- De ecooloog bekijkt hoe er verder gehandeld moet worden en in overleg met de toezichthouder wordt besloten welke maatregelen moeten worden genomen.

Incidenten

- Tijdens werkzaamheden kan een omwonende of recreant melding doen van aanwezigheid van een beschermde soort.
- Het maaierwerk wordt op die plek dan onmiddellijk gestaakt om incidenten te voorkomen.
- De machinist (of werkvoorbereider van de aannemer) neemt in dit geval contact op met de toezichthouder van het waterschap.
- Handhaver op bezoek? Vertel dat er gewerkt wordt volgens de gedragscode en verwijst direct naar de toezichthouder van het waterschap.

Maar als we allemaal werken volgens de voorwaarden uit de gedragscode (en deze toolbox), is er niets aan de hand.... 😊

en bevorderen we ook nog eens een beetje extra biodiversiteit

Vragen, opmerkingen, suggesties ?